

teorii, která by nám to jasně vysvětlila, ale lidé to jednoznačně využívají a vzniká tak značná hodnota.

Moje představa o tom, co by mělo nahradit kapitalismus, je proto přesný opak sovětského modelu. Je jasné, že tradiční odvětví tady ještě nějakou chvíli budou, bude trvat, než je nahradí nová, a proto bychom měli co nejrychleji přejít k základnímu příjmu a dotovat automatizaci všude na světě.

■ Nicméně právě Wikipedie opakovaně prosí uživatele o dary, Mozilla ztrácí tržní podíl na úkor Googlu a otevřený software dnes z velké části vytváří nikoliv komunita dobrovolníků, ale jedna z největších korporací světa...

Ano, to je pravda a Google také do velké míry pochopil, co je důležité. Proto se přestavěl, reorganizoval do koncernu Alphabet, kde je na jedné straně obyčejný byznys s reklamou a na druhé ty nejinovatnější věci na planetě. Jsem si jistý, že Eric Schmidt, Larry Page a Sergey Brin rozumí problému, o kterém mluvím. Chápu, že monopol dobývající rentu z internetu jim nevydrží navždy.

Evropská komise se z mého pohledu velmi hloupě snaží napadnout mobilní systém Android jako monopol. Samozřejmě že když něco kvalitního dáváte zdarma, tak si nejspíš vybudujete monopol. A motivace Googlu byla čistě komerční, chtěl zastavit konkurenční Apple, aby monopolu nedosáhl on sám. Jaký je ale výsledek? Dobrá věc! Technicky vzato otevřený operační systém postavený na svobodném Linuxu.

Marx popisoval kapitalismus jako systém firem dobý-

Reportér, trockista, spisovatel

Dnes sedmapadesátiletý syn ředitelky školy a řidiče nákladáku vyrostl v severní Anglii a po studiích politologie učil na vysoké škole hudbu. V mládí se přitom věnoval levicovému aktivismu. Od roku 1988 prošel Paul Mason řadou redakcí včetně předních médií a věnoval se z místa i například řecké krizi v roce 2015. Ve stejném roce prorazil bestsellerem *PostCapitalism: A Guide to our Future*. O další rok později odešel z pozice šéfa ekonomického zpravodajství televize Channel 4 a stal se nezávislým novinářem a publicistou. Podpořil vůdce labour party Jeremyho Corbyna a naposledy byl vidět při protestech za nezávislost v Katalánsko. Do Prahy přijel na pozvání nadace Friedrich Ebert Stiftung.

vajících zisky na úkor pracujících. Jenže ony dnes velmi dobře chápou, že si musí stanovit jistou lafku, za kterou se o zisk podělí. Android je kapitalisticko-komunistickým řešením tohoto problému.

■ Eurokomisařka pro soutěž Margaret Vestagher nám ale v rozhovoru řekla, že její vyšetřování není o Androidu samotném, ale hlavním cílem je postihnout neférové obchodní praktiky poškozující soutěž...

Jistě, za to ať je klidně vyšetřují. Stále ale říkám, že stát by si měl říct, kdy a jak vstoupit do byznysu těchto obrů a zasáhnout, klidně je i rozdělit. Je to stejné jako s finančním systémem, můj bankovní účet, platební karta, vše funguje, protože spolu banky komunikují a musí je mezi sebou přesunout za 24 hodin. A přesně stejně se můžeme ptát, proč nemáme třeba čtyři Facebooky, které spolu budou muset spolupracovat a vy si mezi nimi budete vybírat, kdo vám poskytne službu, jako v bance? Pokud by takovou společnost postihl osud jako třeba Enron, nepoložilo by to celý kapitálový trh jako dnes.

■ Evropská komise ale přece navrhuje pravidla pro takzvanou interoperabilitu?
Tak ať už je to tady!

■ Zmínili jste základní nepodmíněný příjem, tedy peníze pro všechny od státu, kdo to ale zaplatí?
V počáteční fázi zdaníte trh.

■ Investoři se ale pak z Česka odstěhují.
To je možné, ale pokud by Británie řekla, že o tom

uvažuje, firmy se s tím srovnají a nikam se neodstěhují. Pochopí, že musíme zachránit demokracii a něco udělat, zachránit liberální systém před ultrapravicí. Rozhodně netvrdím, že základní příjem je nějaké univerzální řešení pro budoucnost, protože dlouhodobě se díky automatizaci a robotizaci sníží ceny všeho, státní i soukromý sektor se zmenší, ale čeká nás přechodné období.

Mnoho kapitalistů dnes mluví o postkapitalismu, především pak ze Silicon Valley. Neřeší zdaleka tolik, jak udržet ziskovost svých firem, jako co bude dál. Žijí ve světě, který roste přímo exponenciálně, ale ceny komodit padají. Vezměte si, jak moc stála jednotka světla, jeden lumen, v 19. století a jak je levná dnes. Stále ale platíme celkem dost peněz za elektřinu. Stejný propad ceny se odehrál třeba v analýze DNA za patnáct let, od sto tisíc k jedné tisíci dolarů. Kde je ale jeho hodnota? Měli bychom ji ale dělat zdarma a nechat peníze jen na skutečně vzácné a nereplikovatelné zdroje.

■ Pokud se ale Larry Page, Elon Musk nebo třeba Tim Cook či jejich obdoby za sto let stanou pány robotů, jaká bude alternativa? Kdo bude ovládat mechanickou práci a vydělávat na ní?

Nemyslím si, že úplně odpadne potřeba práce, i když umělá inteligence nahradí řadu činností, které dnes dělají lidé. Bude to jiné. My dva jsme se představili jako novináři, za sto let se ale lidé nebudou představovat podle toho, čím si vydělávají na živobytí, ale tím, co umí, co je baví. To bude obrovská změna v lidské společnosti. A pokud Musk, Page či Cook